

Pedig a fény ma is oly túlvilági
árny a korlát ferdén elvetődik
az első lift is ugyanúgy bedöglött
mint mikor kiszáratva jött a hívás
és az istennek sem akart leesni
gratulálnak mert fiad született

Ha akkor lassan azóta tovább tart
bármifelé bárki bármelyünnen
de már a fel-le vonzó sötétben
ahol a léptek szédületbe rántva
fogódzó nélkül zuhognak belőled
elvált a talptól az a repesés

El innen és túl el frivol határuk
el mit elveszithetsz nem tiéd már
csak járka lengőajtók újra kulcslyuk
és mán a holnap ismert olvadása
margariné az ablakos kenyéren
mint drótüvegtetőn a hold út át

NOVELLAPÁLYÁZAT

Eörsi István

A TEREMŐR SÍRÁSA

Klee kisméretű képén férfi, körtefa alatt. Csüggnek a körték groteszk-pontosan a férfi felett, mind felé irányulnak, a körték vagy inkább a mellek, mert ahogy fölfelé siklik a szem, a bűvöletesen növekvő formák egyre félreérthetlenebbül árulják el rejtett-valódi jelentésüket.

Hátralépek összehúzott szemmel, fiatal férfi oldalaz be közém és a kép közé, farmernadrág, kék ing, katonatarisznya, sodrottlánc-öv. Nem ismerhetem, és mégis mintha. Az utcákon sok ilyen figura manőverezik, de ez itt a Metropolitan Museum. Noha arcát nem látom, feszülő testtartásából érzem állapotát. Egészen közel hajol a képhez, de lába nem mozdul ki a helyéből: derékből dől előre, és nyaka, mintha rejtett rugóra mozogna, valószínűtlenül megnyúlik. Ebben a testtartásban mozog a feje fölle. Felnyög, a Klee-terem valamennyi látogatója – öten vagyunk – ránéz. Egy bácsi elejti ezüsfogantyús botját. A teremőr – kövér néger asszony – ül a székén, szunyókál.

A fiatalember egy flakont vesz elő a tarisznájából, karját kinyújtja, megcélozza a képet. Hülyéskedik? És ha csakugyan akcióba lép? A zsebembe nyúlok, felkattintom a rugós kést, melyet Costa Ricában vásároltam tizennyolc dollárért. Nincs sok időm. Ha rákiáltok, esetleg azonnal befröcsköli a körtéket. Vigyáznom kell, amikor döfök, mert ha elugrik, éppen közéjük csusszan a pengém.

Felüvölt, mire nyakszirtjébe vágom a kést. A flakon kicsúszik a kezéből, összetörik, tintaszínű olajos lé ömlik szét a padlón. Ő maga mozdulatlanra dermed, majd megfordul a tengelye körül, és hanyatt vágódik. A vértócsa a fejénél meglepetésemre kisebb, mint az a másik pocsolya. Nyitott szemmel fekszik, most egy pillanat törtrésze alatt felismerem. Ő az a taxis, aki tegnap, Ginsberghez menet megkérdezte, hogy fel tudja-e még állítani. Akkor is nagyon izgatott volt, huszonhárom évesnek mondta magát, és megtudakolta koromat.

Rohanva kifelé a teremből, visszanezek. Senki sem mozdul. Körték csúfondáros diadala.

Ginsberg konyhájában, Bob Dylan-koncert után. Éjfél. Egy Jack nevezetű vézna, alacsony, álmélkodó képű kínai kacsát kutyvaszt pekingi módra. Az Örök Béke Teréről egyenesen ebbe a konyhába menekült a diáklázadás leverése után. Azóta a Mesternél alszik egy kamraféleségben, főz, bevásárol, takarít, nyelvórákat ad, továbbá fordítja szállásadója műveit, persze nem lakbérfizetés helyett, hanem lelkesedésből. Legfőbb gondolja, hogy az eredeti szövegekben fel-felbukkanó „cunt” szót, mely zengő magyar nyelven pinát jelent, nem bírja leírni kínaiul, mert e szó kínai megfelelője, noha folyton-folyvást hallható a Birodalom teljes területén, a szemérmes kínai írásbeliség évezredei alatt egyetlenegyszer sem öltött látható formát. Jack már felkereste tanácsért a kínai negyed összes valamirevaló tudorát, de ezek csak a fejüket rázták. Így hát a kínai irodalom, a „cunt”-os versek vonatkozásában, visszahátrál az írásbeliségből a szóbeliségbe.

Jack körtekompótot oszt szét kis tálkába. Ginsberggel szemben egy igen öntudatos, fekete sörényű tizenkilenc éves költő ül, velem szemben, kettőjük közt hasonkorú, pattanásos képű, lányos mosolyú barátja. „István szerint Bobot korrumpálta a kapitalizmus, és amit ma hallottunk tőle, az nem zene volt már, hanem entertainment-business.” – „Miért nem a saját szavaidat alkalmazod?” – kérdem én. – „Miért nem mondd »kapitalizmus« helyett, hogy »Moloch«?” Ginsberg mosolyra húzza ferde száját. Amikor ő az *Üvöltésben* a Molochról őrzöngött, a Pénz Iszonyú Szimbólumáról, Bob Dylan még gitárt pengetve dalolászta verseit, és nem tűrte volna, hogy egy iszonyú Dob mindent egyforma péppé kalapáljon.

Később Jack kétezer éves kínai szexológiai műből olvas fel egy fejtegetést arról, hogy a szerelmi aktus során csak pancser férfiak tekintik egyedül üdvözítőnek az ejakulációt. Nagy vigasz neki ez a könyv, mert már harmincegy éves, és egyre-másra kell tapasztalnia, hogy mennyiségileg nem áll régebbi teljesítőképessége magaslatán. A könyvből megtudhatjuk, hogy az igazi élvezet az élvezet sorozatos elhalasztása; első alkalommal könnyű bizsergést érzünk a hátgerinc tájékán, a második „not-coming” után lebegést, a harmadik után kitisztul az agy, és így tovább, a kilencedikig, amikor áttetszővé válik a Világegyetem, és mi szabadon úszunk benne, üdvözült halak. Ginsberg nagy élvezettel hallgatja a rögtönzött fordítást. „Hát igen” – mondja –, „a férfiak tizenhat és húsz év között a legerősebbek, aztán mind több bölcsességre kényserülnek. A nők ellenben harmincadik évük után jutnak a csúcsra.” Szájába veszi az

utolsó kis fehér körtét, feláll „Jack a kamrájában alszik” – mondja –, „István a vendégszobában, te” (a dús sörényűre mutat) „a mellettem lévőben, te pedig” (és megérinti a pattanásos képű karját), „te pedig velem.” Mindnyájan nevetünk, csak a pattanásos képű pirul el.

A koncertről taxival siettünk haza, mert a fiatalok vártak már bennünket a konyhában. A kapkodó beszédű, fejét ide-oda rángató sofőr megkérdezte Ginsberget, hogy foglalkozik-e még nőekkel. „Fiúkkal” – hangzott a válasz –, „mi az, csak nem érdeklődsz a dolog iránt?” A sofőr hátrarántotta a fejét, majd vissza, az esőverte ablaküvegre. „És fel tudod még állítani?” – kérdezte. – „Majd húsz év múlva magadat kérdezd” – hangzott a válasz. – „Miért, hány éves vagy?” – „Hatvannégy.” – „Én huszonhárom. Hogy-hogy húsz év múlva? Húsz évet adsz csak nekem? Minek nézel engem?” – „Nyugodj meg” – mondta Ginsberg – „És előrenézz. Majdnem felszaladtál a járdára.”

Ginsberg reggel a mosdónál – nincs fürdőszobája, a hálója melletti szobából van elkerítve a vécé, ennek innenső oldalán mosdó, túlsó oldalán kis kád – fehér alsónadrágját mossa. A dús sörényű költő hazament már, a pattanásos képű feltehetően szunyókál még a hálószobában. „Egyre nehezebben szedem ki alsónadrágjaimból a barnát” – magyarázza a költő. – „Régebben szarás után minden alkalommal megmosakodtam, de ma már ezt is bonyolultabb megszervezni. Sokszor vagyok házon kívül, és újabban már nem is olyan kiszámítható, hogy mikor, így hát reggelenként próbálok helyrehozni a dolgot, de bárhogy iparkodom, nem jön ki teljesen... Egyszóval egyre nehezebb...”

Elönt a szeretet hulláma. „Így vagyok én is” – mondom.

Futok kifelé a Klee-teremből, le a lépcsőn, egy zsúfolt, roppant csarnokon át, mely több kiállítóhelyiségre tagolódik, két jegyszedő közt kilódulok az előcsarnokba, ezen is át, ki a kapun, alattam lépcsőkön őszi napsütésben szétszórta fiatalok ülnek, sárga, fekete, fehér diákok, továbbá idősebb emberek is, egyedül, párosával. Körülbelül harminc lépcsőn kell még lecsörtetnem, és akkor elvegyülhetek az Ötödik Sugárút forgatagában, vagy jobbra, a Central Parkba, ott beállok a kocogók közé, ép ésszel nem tétélezhető fel, hogy halálos késelés után a gyilkosnak kocoghatnékja támad. Még harminc lépcső tehát. Döbbenet érzélem, hogy nincs kedvem menekülni. Megállok a lépcsősor tetején, bevárom üldözőimet.

Sehol senki. Én ráérek. Álló testhelyzetben, hogy könnyen észrevehessenek, olvasni kezdek egy életrajzot, amelyet előző nap kaptam. Hőse a beatnemzedék nagy regényírója, William S. Burroughs, a *Naked Lunch* szerzője, baráti körben Bill. Ott ütöm fel a könyvet, ahol azt mondja Bill 1951. szeptember 6-án délután a feleségének, Joan Vollmernek – mert noha főként a fiúkat szerette, az asszonyok ágyában sem vallott soha szégyent, Joantól, akit imádott és nagyra becsült, gyereke is született –, egyszóval azt mondja neki, hogy ideje volna már tülesniük a Tell Vilmos-aktuson. Joan a fejére tesz egy whiskys- (mások szerint vizes-) poharat, Burroughs vállához emeli puskáját – mely azért van nála, mert késik a vevő, akinek el akarja adni –, céloz, híresen jó lövés, durranás, egyik barátjuk, aki a szobában tartózkodik, arra lesz figyelmes, hogy a pohár leesik, de nem törik össze, nem fröccsennek szét szilánkjai, pedig ettől tartott a durranás előtt, a pohár tehát épségben marad, Joan viszont átlőtt fejjel lecsusszan a földre. Mexikóban vagyunk, Bill tizenhárom teljes napot vizsgálati fogságban tölt

„egy asszony miatt, micsoda szégyen”, hogy egy jólelkű fegyőr szavait idézzem, majd óvadék ellenében szabadlábra bocsátják, pár hétig jelentkezget a rendőrségen, aztán visszautazik az Egyesült Államokba, ahol nem vonják felelősségre, és – mint ő maga írja – ennek az élménynek a hatására író lesz, hadd tegyem hozzá, nagy író.

Csak nem azért szúrtam le a taxist, mert nagy író akarok lenni én is?

Állok a lépcsősor tetején, három sorral lejjebb egy fiatal férfi Klee-albumot tanulmányoz. Teste előrefeszül, feje föl-le mozog. Egek! Tisztán látom felülről, éppen a körtés képet bámulja. Rágyújt, megszívja a cigarettáját, majd a legnagyobb körte felé közelít a parázzsal. Hirtelen hátrarántja a fejét, rám vigyorodik, és kiegészíti a könyvből a körtét. Megfordulok, rohanok vissza az imént megtett úton a Klee-terem felé. Amikor az ajtajához érek, két férfi éppen egy asszonyt hoz kifelé hordágyon, a néger teremőrt. Most is látom magam előtt – hogy lehetett fekete bőre sápadt? –, és hallom a hangját: halkan és gyorsan sirt.

NOVELLAPÁLYÁZAT

Gere István

SZERETNÉLEK LÁTNI

Tartozásom M. I.-nak.

Munka nélkül voltam; egy parkba vettem magam, ahol álmosan figyeltem a zöld szín játékát a gyepen és a fákön. A folyó felől napon száradó uszadék fa és rothadó moszat durva és mégis kellemes szagát hajtotta felém egy jóindulatú, langyos szellő, azt az erős, aromás illatot, amelyet csak hömpölygő, széles vizek partján érezhet az ember. Nemhiába hajtogatom én, hogy nem is város az, amelyet nem szel ketté domború nagy folyó, s ahol, ha elkap a szorongás, nem menekülhetsz a kikötői tarka sokadalomba a testi-lelki jobbgátságot feledni, vagy nem heverhetsz el egy lepusztult parti lépcsőn, a tükröződő fény elől szemedet behunyva, hogy szerelmesedre gondoldj. Itt megvolt mindez a kényelem, pedig az utcák csak pár lépésnyire aszalódtak a melegben: a templom és a kórház körül érzéki lobbanásra gyülekezett a hőség, amikor eljöttem előttük, és gyerekklidércek vibráltak az aszfalt fölött.

Ez megint egy délután volt, egy délután, a délutánoknak azzal a markáns ismétlődésével, ami már nem is emberi, istenem, egy délután! mit lehet várni tőle, nem igaz? ahogy mondaná valaki. Volt tegnap, és lesz holnap is. Mégis, az sokat számít, hogy ilyenkor már közelebbinek tűnik az enyhítő este, éltetőbbnek a remény, hogy megint sikerült ügyesen ellaviroznunk a gutautés zátonya mellett.

Ebédig még csak elvagyok az újsággal meg a mosatlannal, s szinte sajnálom, hogy csupán kétnaponta jön össze egy vödör szemét, amit hanyag öltözetben levihetnék,